



наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ



Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 13 (1268) 30 САКАВІКА 2016 г.

25 сакавіка Беларусь адзначыла 98-я ўгодкі Беларускай Народнай Рэспублікі

Дзень Волі ў Менску



Святкаванне Дня Волі ў Менску 25 сакавіка пачалося ў двух месцах: у дазволеным уладамі месцы збору каля кінатэатра "Кастрычнік" і каля помніка Янку Купалу. У парку Янкі Купалы сабралася каля 200 чалавек, які ўскладі кветкі да помніка Янку Купалу, а таксама паставілі зінchy. Тут аказалася даволі шмат палітыкаў: прадстаўнікоў розных рухаў, у tym ліку Вячаслава Сіўчыка, Павел Севярынец, Анатоль Лябедзька, ну і сам Мікалай Статкевіч, які прапанаваў тут сабрацца, каб потым адсюль рушыць калонай да кінатэатра "Кастрычнік".

Людзі стаўці калону і выйшлі на праспект у бок Плошчы Перамогі. Калона расцягнулася ад моста цераз Свіслоч да цырка.

Калона ўвесь час колькасна расла, і калі галава яе ўжо перасякала плошчу Перамогі, дык хвост застаўся далёка заду і на плошчу нават не заўшоў. На падыходзе да плошчы Пер-



ўдзельнікаў акцыі.

Намеснік старшыні руху "За Свободу" Але́сь Лагвінец зачытаў тэкст звароту старшыні Рады БНР Івонкі Сурвілы ў суязі з ўгодкамі абвіщчэння БНР: "... Чужаскі пішичылі нашу прыгожую мову, нашу культуру, нашу веру, наша

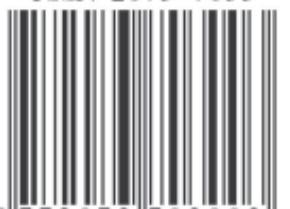
дзеячаў Рады БНР.

На чале калоны, якая дайшла да вуліцы Сурганава, ішлі палітыкі Аляксей Янукевіч, Віталь Рымашэўскі, Аляксандар Мілінкевіч.

Шэсце скончылася ля ўнівермага «Рыга».

Паводле СМІ.

ISSN 2073-7033



9 772 073 703 003 >

Аляксею Пяткевічу - 85

Аляксей Міхайлавіч ПЯТКЕВІЧ (нар. 30 сакавіка 1931 г., вёска Новы Свержань, Столінскі раён, Менская вобласць) - беларускі літаратуразнавец, краязнавец.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага. У 1954 г. скончыў аддзяленне беларускай мовы і літаратуры філалагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, у 1957 г. - аспірантуру пры кафедры беларускай літаратуры ўніверсітэта. Працаваў у Гарадзенскім педагогічным інстытуце імя Янкі Купалы (у 1968-1974 гг. загадчыкам кафедры, затым дацэнтам), з 1978 г. - дацэнт кафедры беларускай літаратуры, з 1990 г. - дацэнт кафедры беларускай культуры Гарадзенскага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. Кандыдат філалагічных навук. Шматгадовы старшыня Гарадзенскага гарадской арганізацыі ТБМ, сябтар эспубліканскай Рады ТБМ.

Выступае ў галіне крытыкі і літаратуразнаўства з 1958 г. Артыкулы, гісторычна-



літаратурныя і краязнавчыя даследаванні, рэцензіі друкаваліся ў альманахах, навуковых зборніках, энцыклапедычных выданнях, перыядычным друком. Выдаў кнігу "Сюжэт. Кампазіцыя. Характар: Аб прозе Кузьмы Чорнага" (1981).

Бікіпедыя.

(Пра А. Пяткевіча чытаць на ст. 2-3.)

З днём нараджэння, спадарыння Крысціна!

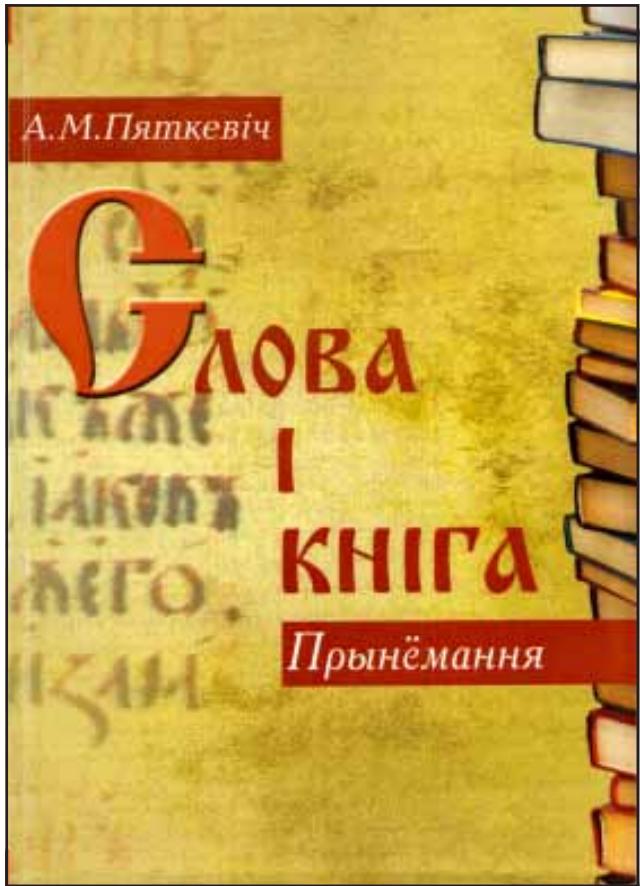


Галоўны рэдактар каталіцкіх часопісаў "Наша Вера" і "Ave Maria".

Першая вершы апубліковала ў 1971 ў лідскай газеце "Уперад". Аўтар кніг прозы "Дарога пад гару", "Світанак над бярозамі" і кнігі паэзіі "На далонях любові". У яе апрацоўцы выйшаў зборнік народных казак "Хітрай свету не будзеш". Пераклала на беларускую мову нарыс Уладзіслава Сыракомлі "Мінск", кнігі Паўлы II "Пераступіць парог надзеі", "Дар і Таямніца", "Устаньце, хадзем!", "Памяць

і самасвядомасць", энцыклікі "Fides et ratio", "Ecclesie de Eucharistia", Апостальскі ліст пра Ружанец "Rosarium Virginis Mariae", творы Яна Твардоўскага і іншыя тэалагічныя творы.

Бікіпедыя.



Добры падарунак сам сабе да ўласнага 85-годдзя зрабіў Аляксей Пяткевіч, узяў ды і выпусціў новую кнігу "Слова і книга. Прынёмання" (Гродна, "ЮрСапрынт", 2016, 208 ст., наклад 120 асобнікаў). Аўтабіографічны артыкул "З родным словам" з раздзела гэтай кнігі "Сваё" мы пратануем сёння нашым чытачам.

Кожны раз, калі кіруюся да роднага парога, калі машына, ідучы са Стоўбцаў, перавальвае цераз чыгуначны пераезд калі Нёмана і вачам адкрываеца шырокая панара-ма майго мястечка Новы Свержань, зведаю раптоўны прыліў радаснай узбуджанасці, да якой аднак прымешваеца пачуццё гаркоты і жало - нібы шкадаванне сябе: як жа даўно ты не быў тут, як ты так мог? Нібы мой гэта голас, а можа мае роднае мясціны. А па сутнасці, мы зліліся тут у нешта адно. Бы гэта мой выток (нар. 30.03.1931 г.).

Новы Свержань - тыповое заходнебеларускае мясцечка з царквой, касцёлам, вялікім гандлёвым радам у цэнтры, разбураным у час апошніх вайны. Вядзе сваю гісторыю з 1428 года - першага ўпамінку пра яго ў пісовых крыніцах. Насельнікі з часоў майго дзяяніства - беларусы, яўрэі, палякі, татары. Разлеглася ў шчодрай засені дрэў і садоў па левым беразе Нёмана, пры ўпадзенні ў яго Жацераўкі і стала першым пунктам колішняга карабляходства па Нёмане...

Я еду цяпер доўгай цэнтральнай вуліцою міма лесазавода, мінаю вялікі драўляны дом доктара Енчіка, які лячыў мяне зусім малога, мінаю мураванку мясцовага настаўніка Шчорса, у якой любіў гасціваць малады Якуб Колас, пераяджаю мосцік цераз Жацераўку і трапляю на мястачковую плошчу, што даўно страпіла сваё значэнне, бо вуліца, якую выраўнілі, перарэзала яе пасярэдзіне. Еду паў каменны двухпавярховы старажытны млын, нядайна перароблены на кафэ-гатэль. Затым машына рэзка паварочвае ўлева калі быў кузні старога Нохіма і спускаеца ўніз да рэчкі, плынь якой круціла калісыці драўлянае кола старога млына. Вось і дома. Тут усё ў мяне пачыналася. Адсюль я назаўсёды пae-

нымі ілюстрацыямі П. Баклеўскага. Кніга належала дзядзьку-настаўніку Вікенцію Антонавічу, які быў нашым гонарам і нашым болем: перажыўши афіцэрскія нягody і раненні на франтах Першай сусветнай, ён застаўся ў Саветах, дасягнуў высокіх вайсковых чыноў, а ў 30-я знік з жыцця разам з сваёй сям'ёй. Мне ж застаўся М. Гоголь, які літаральна зачараўваў. Я бясконца яго перачытваў, а пасля не раз пераказваў сябрам па пастушковай долі, нагуральний для незаможных mestачкоўцаў: трэба было падтрымліваць сямейны бюджет.

Сёння разумею, што моцна паўплываў на маё духунае становленне і прафесійны выбар бацька Міхаіл Антонавіч. Ён вырас у шматдзетнай сям'і чыгуначнага службоўца, дзе цанілі кнігу, веды, і ўсе атрымалі добрую адукацыю Акрамя яго: быў наймалодшым і не паспей скончыць гімназію, бо пасля смрці бацькоў трэба было зарабляць на жыцці. Але застаўся неардынarnым, таленавітым чалавекам з чулай душой. Шмат чытаў. Рашаў сям'я складаны арыфметычныя задачы, дапамагаючы нам, школьнікам Цаніў музыку і, маючи добры голас, вельмі любіў спявачы. Артыстычна распавядалі розныя жыццёвые гісторыі. Нават звычайнія разалі ўласнага дзяцінства атрымліваліся ў яго інтэрпрэтацыі ледзь не мастацкімі творамі. Іграў у маладосці на аматарскай сцене. Яшчэ меў вельмі прыгожы почырк, і ў 1944-ым, калі прыйшлі "другія Саветы", яго не звязалі ў войска і не адправілі на фронт, а пакінулі ў райвайскамае працаўца пісарам. Галоўнае ж - у таты было автостранае пачуццё справядлівасці, таму ён заўсёды заўважаў нейкія непарарадкі на работе, крэтыкаваў начальніцтва і меў праз гэта німала проблем. Разам з тым, валодаў прыроднымі трактамі, культурай. Я ніколі не чуў ад яго "брыдкага" слова. Тата не падказваў, куды мне трэба кіравацца ў жыцці, але я падсвядома на яго азіраўся, і мне было па души тое, што і яму.

У школе мне лёгка даваліся мовы і літаратура. Дыктуйкі, укладанні, "сачыненні" былі радаснымі часінамі школьнага жыцця. Шанавала і на настаўніцай-славеснікай. У Навасвержанскай 7-гадцы, якую скончыў у 1946 годзе, - гэта М.Ф. Самахвал і М.А. Бутанаў. М. Самахвал усляк стараўся, як сёння бачу, каб мы навучыліся любіць мастакі тэкст. Колькі мы чытаў на ўроках "Новую зямлю" Я. Коласа! З той пары, здаецца, і засвіціла мне пэтычнае слова гэтага геніяльнага твора. У Стоўбцах, у рускай СШ № 1 (চytaўся тут у 1946-1949 гг.) настаўніцамі ад Бога былі К.А. Шадоба і Н.М. Канстанціноўская. Першая ладзіла з намі спектаклі, інсцэніруючы самыя розныя творы рускай класікі. Н. Канстанціноўская прымушала вучыць на памяць амаль усе вершаваныя творы школьнай праграмы. І мела рацыю. Ба веданне і адчуванне пээзіі немагчымае без ведання тэксту. У Стапацкай СШ мы прайшли праз сітуацію да дырэктора нашай сям'і, каб паразіцца. Дырэктар Пішчык пасадзіў мяне ў сваім кабіненце за бліскучы паліраваны стол і прадыктаўаў польскую даволі вялікім сказ. Праверыўшы, сказаў, што ў першым класе мне ніяма чаго рабіць. Так мімі аднакласнікамі сталі вучні, старэйшыя за мяне на год. Гэтак жа рана наставчыўся чытаць і па-руску. У хадзе быў таўшчыны, без воладак том М. Гоголя з дзвіс-

нымі ілюстрацыямі П. Баклеўскага. Кніга належала дзядзьку-настаўніку Вікенцію Антонавічу, які быў нашым гонарам і нашым болем: перажыўши афіцэрскія нягody і раненні на франтах Першай сусветнай, ён застаўся ў Саветах, дасягнуў высокіх вайскowych чыноў, а ў 30-я знік з жыцця разам з сваёй сям'ёй. Мне ж застаўся М. Гоголь, які літаральна зачараўваў. Я бясконца яго перачытваў, а пасля не раз пераказваў сябрам па пастушковай долі, нагуральний для незаможных mestachkoўцаў: трэба было падтрымліваць сямейны бюджет.

Сёння разумею, што моцна паўплываў на маё духунае становленне і прафесійны выбар бацька Міхаіл Антонавіч. Ён вырас у шматдзетнай сям'і чыгуначнага службоўца, дзе цанілі кнігу, веды, і ўсе атрымалі добрую адукацыю Акрамя яго: быў наймалодшым і не паспей скончыць гімназію, бо пасля смрці бацькоў трэба было зарабляць на жыцці. Але застаўся неардынarnым, таленавітым чалавекам з чулай душой. Шмат чытаў. Рашаў сям'я складаны арыфметычныя задачы, дапамагаючы нам, школьнікам Цаніў музыку і, маючи добры голас, вельмі любіў спявачы. Артыстычна распавядалі розныя жыццёвые гісторыі. Нават звычайнія разалі ўласнага дзяцінства атрымліваліся ў яго інтэрпрэтацыі ледзь не мастацкімі творамі. Іграў у маладосці на аматарскай сцене. Яшчэ меў вельмі прыгожы почырк, і ў 1944-ым, калі прыйшлі "другія Саветы", яго не звязалі ў войска і не адправілі на фронт, а пакінулі ў райвайскамае працаўца пісарам. Галоўнае ж - у таты было автостранае пачуццё справядлівасці, таму ён заўсёды заўважаў нейкія непарарадкі на работе, крэтыкаваў начальніцтва і меў праз гэта німала проблем. Разам з тым, валодаў прыроднымі трактамі, культурай. Я ніколі не чуў ад яго "брыдкага" слова. Тата не падказваў, куды мне трэба кіравацца ў жыцці, але я падсвядома на яго азіраўся, і мне было па души тое, што і яму.

У школе мне лёгка даваліся мовы і літаратура. Дыктуйкі, укладанні, "сачыненні" былі радаснымі часінамі школьнага жыцця. Шанавала і на настаўніцай-славеснікай. У Навасвержанскай 7-гадцы, якую скончыў у 1946 годзе, - гэта М.Ф. Самахвал і М.А. Бутанаў. М. Самахвал усляк стараўся, як сёння бачу, каб мы навучыліся любіць мастакі тэкст. Колькі мы чытаў на ўроках "Новую зямлю" Я. Коласа! З той пары, здаецца, і засвіціла мне пэтычнае слова гэтага геніяльнага твора. У Стоўбцах, у рускай СШ № 1 (চytaўся тут у 1946-1949 гг.) настаўніцамі ад Бога былі К.А. Шадоба і Н.М. Канстанціноўская. Першая ладзіла з намі спектаклі, інсцэніруючы самыя розныя творы рускай класікі. Н. Канстанціноўская прымушала вучыць на памяць амаль усе вершаваныя творы школьнай праграмы. І мела рацыю. Ба веданне і адчуванне пээзіі немагчымае без ведання тэксту. У Стапацкай СШ мы прайшли праз сітуацію да дырэктора нашай сям'і, каб паразіцца. Дырэктор Пішчык пасадзіў мяне ў сваім кабіненце за бліскучы паліраваны стол і прадыктаўаў польскую даволі вялікім сказ. Правериўшы, сказаў, што ў першым класе мне ніяма чаго рабіць. Так мімі аднакласнікамі сталі вучні, старэйшыя за мяне на год. Гэтак жа рана наставчыўся чытаць і па-руску. У хадзе быў таўшчыны, без воладак том М. Гоголя з дзвіс-

нымі ілюстрацыямі П. Баклеўскага. Кніга належала дзядзьку-настаўніку Вікенцію Антонавічу, які быў нашым гонарам і нашым болем: перажыўши афіцэрскія нягody і раненні на франтах Першай сусветнай, ён застаўся ў Саветах, дасягнуў высокіх вайскowych чыноў, а ў 30-я знік з жыцця разам з сваёй сям'ёй. Мне ж застаўся М. Гоголь, які літаральна зачараўваў. Я бясконца яго перачытваў, а пасля не раз пераказваў сябрам па пастушковай долі, нагуральний для незаможных mestachkoўцаў: трэба было падтрымліваць сямейны бюджет.

3 родным словам

Аляксей Пяткевіч

педагог-беларусіст, даследчык Я. Купалы. Яны і пазнейшыя сябры-калегі І.В. Жук, А.М. Петрушкевіч, І.І. Трацяк, Г.М. Семянчук, П.У. Сцяцко, М.А. Даніловіч дапамагалі шукаць сябе ў жыцці і прафесії.

Працаўаў спачатку на кафедры літаратуры, дзе мяне добра падтрымалі даследчыкі:

В.П. Казлоў, К.В. Асокіна, М.Р. Працэнка, М.А. Мельнікаў. З апошнім ніямала пaeзджіла па вясковых школах, і я хадзіў на ўрокі, каб хоць крыху ўгледзеца ў настаўніцкую працу, бо на кафедры давялося кіраваць і педагогічнай практикай студэнтаў.

Вядома, мяне як младога нагружалі ўсім, што трапляла пад руку. Я і паствурова засвойваў усе планавыя лекцыйныя курсы. Было нялётка, але гэта дапамагала прафесіяналізацыі. У 1963 г. абараніў кандыдацкую ("Псіхалагічны аналіз і проблема харкту ў прозе К. Чорнага").

У 1968 г. адкрылася кафедра беларускай літаратуры, якой я кіраваў да 1974 года. У 1969 г. атрымаў званне дасцэнта. Хадзяліся пісаць, тым больш, што пад бокам былі Міхась Васілёк, Васіль Быкаў, Аляксей Карпюк. Вырасталі на вачах студэнткі-пээткі Аўгінія Кавалюк і Данута Бічэль. Д. Бічэль усё прыносіла мне дадому свае новыя вершы, каб прачытаць і змяніць. Давялося змініць. В.Ф. Крычук вяла ў нас пасля стараславянскую мову, і мы былі цалкам задаволены яе заняткамі. Літаратурныя дысцыпліны ў нас чыталі такія яркія асобы, як В.М. Саусун, І.В. Гутараў, Ф.І. Кульшоў, Ю.С. Пшыркоў, Д.Я. Фактаровіч. Лекцыі іх былі цікавы, вучылі, дадзілі пэдагогічнай літаратурай. Я пачаў набываць кнігі па мастицтве, асабліва нешматлікія тады выданні з гісторыі беларускага мастицтва. Увогуле пачаў збіраць уласную бібліятэку, якой любімай справай. Я тады многа чытаў з сусветнай класікі. Яшчэ аднакурснік-журналіст Вячаслаў Шашалаў, з якім жылі ў інтэрнацікі пакой на Свярдлова, змог далучыць мяне да сваіх музычных захапленняў. Мы хадзілі на канцэрты сімфанічнай музыкі, складалі музычныя праграмы для рэспубліканскага радыё, цікавіліся музычнай літаратурай. Я пачаў набываць кнігі па мастицтве, асабліва нешматлікія тады выданні з гісторыі беларускага мастицтва. Увогуле пачаў збіраць уласную бібліятэку, якой любімай справай. Я тады многа чытаў з сусветнай класікі. Яшчэ аднакурснік-журналіст Вячаслаў Шашалаў, з якім жылі ў інтэрнацікі пакой на Свярдлова, змог далучыць мяне да сваіх музычных захапленняў. Мы хадзілі на канцэрты сімфанічнай музыкі, складалі музычныя праграмы для рэспубліканскага радыё, цікавіліся музычнай літаратурай. Я пачаў набываць кнігі па мастицтве, асабліва нешматлікія тады выданні з гісторыі беларускага мастицтва. Увогуле пачаў збіраць уласную бібліятэку, якой любімай справай. Я тады многа чытаў з сусветнай класікі. Яшчэ аднакурснік-журналіст Вячаслаў Шашалаў, з якім жылі ў інтэрнацікі пакой на Свярдлова, змог далучыць мяне да сваіх музычных захапленняў. Мы хадзілі на канцэрты сімфанічнай музыкі, складалі музычныя праграмы для рэспубліканскага радыё, цікавіліся музычнай літаратурай. Я пачаў набываць кнігі па мастицтве, асабліва нешматлікія тады выданні з гісторыі беларускага мастицтва. Увогуле пачаў збіраць уласную бібліятэку, якой любімай справай. Я тады многа чытаў з сусветнай класікі. Яшчэ аднакурснік-журналіст Вячаслаў Шашалаў, з якім жылі ў інтэрнацікі пакой на Свярдлова, змог далучыць мяне да сваіх музычных захапленняў. Мы хадзілі на канцэрты сімфанічнай музыкі, складалі музычныя праграмы для рэспубліканскага радыё, цікавіліся музычнай літаратурай. Я пачаў набываць кнігі па мастицтве, асабліва нешматлікія тады выданні з гісторыі беларускага мастицтва. Увогуле пачаў збіраць уласную бібліятэку, якой любімай справай. Я тады многа чытаў з сусветнай класікі. Яшчэ аднакурснік-журналіст Вячаслаў Шашалаў, з якім жылі ў інтэрнацікі пакой на Свярдлова, змог далучыць мяне да сваіх музычных захапленняў. Мы хадзілі на канцэрты сімфанічнай музыкі, складалі музычныя праграмы для рэспубліканскага радыё, цікавіліся музычнай літаратурай. Я пачаў набываць кнігі па мастицтве, асабліва нешматлікія тады выданні з г



М. Буско, В. Быкаў, А. Пяткевіч. Менск, 1997 г.

У спісе тым было ўсяго калі 30-ці артыкулаў і рэцэнзій. Але гэта В. Быкава не спыніла. Ён напісаў мне рэкамендацию ў СП. Параў Д. Бічэль зрабіць тое ж (хто трэці даў рэкамендацию, не памятаю). І вось зусім нечакана выклікаюць мяне на прыёмную камісію. Я праходжу праз сіта двух тайніх галасаванняў: спрашаваў аўтарытэт В. Быкава.

У 60-70-я гады літаратурнае жыццё ў Гарадзенскім рэгіёне было прыкметным. Акрамя названых вышыі буйных пісьменніцкіх постасцяў, дзеячнічалі ў складзе абласнога аддзялення СП Анатоль Іверс, Юрка Голуб, Мар'ян Дукса, Марыя Шаўчонак, Гаўрыл Шутнік. Мы нярэдка збіраліся, выступалі групамі перад чытачамі, мелі неблагая кантакты з пісьменнікамі Польшчы і Літвы, арганізоўвалі абласныя семінары. І яшчэ - спрабавалі рыхтаваць калектыўныя рэгіональныя выданні. У 1968 годзе выйшаў у Менску зборнік артыкулаў і нарысаў "Наднёманскія былі", суаўтарамі якога сталі літаратуразнаўцы нашага пэдынтытута. Гэта была салідная літаратурна-краязнаўчая кніжка, зробленая на матэрываляле Гарадзеншчыны. Трэба прызнацца, што я быў ініцыятарам яе падрыхтоўкі і напісаў для гэтага выдання вялікі аглядны матэрый.

Літаратурнымі краязнаўствамі я захапіўся даволі хутка па сваім прыездзе ў Гарадню. І першым штуршком да гэтага стаў дамік Э. Ажэшкі, што стаяў якраз на супраць пэдынтытута. Тады падумалася: такая выбітная літаратурная асока і так доўга тут жыла, а пра гэта мала што знаюць. Пачаліся пошуки матэрываляў і пра Э. Ажэшкі, і пра іншых творчых людзей краю. Затым - публікацыі, кнігі. На тым шляху мяне моцна падтрымаў Генадзь Каханоўскі, з якім мы шчыры паасабралі. Да сённяшняга часу рэгіональны кірунак даследаванняў застаецца галоўным у навуковых спраўах.

Краязнаўчыя запіскаўленні прывялі ў пачатку 70-х і на абласное тэлебачанне. Па ініцыятыве Вольгі Іпатавай, якая працавала тады на Гарадзенскай абласной студыі, пачаў выступаць спачатку з капоткімі нататкамі пра людзей і падзеі мастацкага мінулага рэгіёна. А з 1973 года вёў па сваіх сцэнарыях штотысячную 30-хвілінную перадачу пра новыя кнігі пад рубрикай "Кнігарня". Натуральна, што галоўнае месца тут займалі выданні гарадзенскіх аўтараў ці

шылі адкрыць у 1990 годзе дзве кафедры - беларускай культуры і сусветнай культуры. Загадаўшы першай стаў мовазнавец прафесар П.У. Сцяцко, які (не без майго старання) перавёўся сюды, на раздзіму з Гомельскага юніверсітэта. Праз год кафедру ўзначаліў я і вёў яе да 2001 года. У 1991 годзе абраў мяне і на пасаду прафесара, а ў 1992 г. праставилі на аднайменнае званне. Прадстаўленне пайшло ў Расійскі ВАК, бо ў Менску пакуль тых званняў не прысвойвалі. Документы ў Маскве валяліся амаль два гады. А калі трапілі на патрэбны службовы стол, то выклікалі здзіўленне і пратэст:

"Якая кафедра беларускай культуры? У нас нават такіх ніяма". І як вынік - на экспертызу. Мая навуковая прадукцыя пайшла на экспертызу за ключэнне ў Інстытут сусветнай літаратуры імя М. Горкага, а навучальная работа - у Маскоўскі дзяржаўны юніверсітэт, на кафедру славянскіх літаратур. Кафедра працавала прачытаць у іх лекцыю. Ад культуралагічнай тэмы адмовіліся. Згадзіліся на тэму "Развіццё мастацкіх стыляў у беларускай літаратуре ХХ стагоддзя". Я, вядома, хваляваўся: учё ж - Маскоўскі юніверсітэт. Але выявілася, што і мы не горшыя. Калі закончыў на пасаджанні іх кафедры лекцыю, і пачалося аблеркаванне, пачуў такі высокія слова пахвалы ў свой адрас, якіх не чуў за ёсё сваё жыццё. Бе калегі ў Гарадні на аблеркаванні адкрытых лекцый выказваліся звычайна стрыманы, а пазітыўныя моманты ацэньвалі як належнае. Стаяў я апошнім (у 1994 г.) беларускім прафесарам, якому гэта званне прысвоіў Расійскі ВАК.

Чытаць курс гісторыі беларускай культуры было няпроста. Адсутнічаў хоць які-небудзь звязны матэрый, на які можна было б абаперціся. Даводзілася па крупінках збіраць факты, вышытоўваць іх у сістэму, ствараць навуковую канцепцыю. Ужо ў 1994 годзе была выдадзена навучальная праграма курса, першая ў Беларусі, якую мне выпала рыхтаваць. У навуковай работе ёсё больш пераключаўся на культуралагічную тэматыку і разгляярна выступаў з дакладамі на Міжнародных кангрэсах беларусістай. З 2001 года працаў ужо на пасадзе прафесара кафедры, якая стала называцца "беларускай культуры і рэгіональнага турызму". З 2013-га года гэта кафедра мае назыву "Турызму і культурнай спадчыны". І я ёсё трymаюся за яе, за мой ўніверсітэт, дзе прайшло жыццё. Па-ранейшаму вывучаю літаратуру Гарадзеншчыны, іх рэгіональныя асаблівасці. Апошнія гады стала выступаю на "Гарадзенскіх краязнаўчых чытаннях", што ладзіцца абласной бібліятэкай імя Я. Карскага. Чытанні зрабіліся ўжо міжнароднымі і набылі статус навуковых.

Горад над Нёманам і ўніверсітэт імя Я.Купалы стапі часцінай мяне самога. Так склаўся лёс. Благі ці шчасны, гэта ўжо не мne ацэньваць. Але мой уласны. І роднае беларускае слова ў ім заўсёды было са мною.

Трэці этап дыктоўкі



Таварыства беларускай мовы правяло 25 сакавіка ў офісе ТБМ (вул. Румянцава, 13) трэці этап IX Агульнанацыянальнай дыктоўкі. Удзельнікі дыктоўкі атрымалі памятныя прызы ад ТБМ. Дыктувала Алена Анісім.

Nash kar.

Мова - гонар, а не сорам



Будзем сеяць, беларусы,
На ўсход сонца

*чыстым зернем.
П. Броўка.*

Творчая імпрэза "Шануцце родную мову", прысвечаная 125-годдзю выдання "Дудкі беларускай", адбылася ў літаратурным музее П. Броўкі ў Менску. На яе былі запрошаны вучні і выкладчыкі 31-ай менскай гімназіі. Вядоўца вечарыны Верна Буланд дала слова беларускім паэтам і паэткам, пісьменніку і гісторыку.

Паэт, перакладчык, этнограф і мовазнавец, які піша кнігі для дзяцей, Канстанцін Аляксееўч Цвірка звярнуўся да вучняў з цікавымі аповедамі. Професар Леанід Міхайлавіч Лыч ўспамінаў пра свае дзяцінства, школьнія і юнацкія гады, пра свой светапоглядны выбор у сталія гады на карысць роднай мовы. Ён прыгадаў, як вясковыя матулі прагнуну чуць родныя слова з вуснаў дзяцей, якія вяратліся дадому, а не абруселую гарадскую гаворку.

Успамінамі пра тых, хто спрыяў творчым лёсам, падзялілася сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў Галіна Каржанеўская, якая зараз збірае звесткі з гісторыі Лагойскага раёна. Лекар-атарыналарынголаг і паэтка Вера Міхно прачытала свае вершы пра каштоўнасць роднай мовы.

Брат і сястра Ігар і Ксে-



нія Аляксандравы выканалі пранікнёныя спевы на вершы Янкі Купалы з рэпертуару "Песняроў". Сябра Рады ТБМ Святлана Багданкевіч падзялілася сваімі паэтычнымі здабыткамі. Завершила імпрэзу яскравымі вершамі актыўістка ТБМ, паэтка Аляксандра Грынкевіч.

- На нашай мове можна выказваць самыя тонкія душэўныя пачуцці, адценні пры-
2. Спяваюць Ксенія і Ігар Аляксандравы.

Эла Дзвінская.

На здымках аўтара:

1. Вера Буланд і Касцюш Цвірка выступаюць перад слухачамі

2. Спяваюць Ксенія і Ігар Аляксандравы.



Вішиуем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў красавіку

Абакунчык Галіна
Абрамовіч Віталь Мар'янавіч
Адынец Сяргей
Аксак (Арлова) Валянціна Ів.
Аляксандраў Уладзімір Леан.
Аляхновіч Андрэй Пятровіч
Анацка Дзмітры Юр'евіч
Андрэнка Таццяна Пятроўна
Апяцненак Мікалай Мікалаеўч
Арлоў Сяргей Аляксеевіч
Асіеўская Крысціна Эрнест.
Астапаў Сяргей Фядосавіч
Астапенка Аляксандр
Астапеня Рыгор Яўгенавіч
Астраўцоў Сяргей Аляксанд.
Атрашэнка Сяргей Нікіфар.
Аўшукоў Леанід Аляксанд.
Ашурык Андрэй Міхайлівіч
Багдановіч Юры Уладзіміравіч
Базінкін Юры Іванавіч
Балушэўская Ірына
Бандарэнка Зінаіда Аляксанд.
Бараноўская Вольга Аляксан.
Бараноўскі Уладзімір Мікал.
Барскі Віктар Яўгенавіч
Барысевіч Даніла Андрэевіч
Басякова Аліна
Болтак Аляксандр
Брылеўская Наталля Міхайл.
Будай Людміла
Була Уладзімір
Булатоўскі Арцём Ігаравіч
Бульянкова Яніна
Бухоўская Яніна
Быль Віталь Анатольевіч
Вайцэховіч Зінаіда Афанас.
Вайцэховіч Эдуард Антонавіч
Вайчаховіч Марыя
Вакар Людміла Уладзіміраўна
Валадзько Вадзім Пятровіч
Валахановіч Анатоль Іосіфавіч
Валынец Алена
Варган Віталь
Васільеў Павел Аляксеевіч
Васількоў Віталь Рыгоравіч
Ваўкавец Яўген
Вераб'ёў Віталь
Вінаградаў Дзмітры Мікал.
Вінаградаў Павел Юр'евіч
Войкель Павел Анатольевіч
Воўкава Вікторыя Анатол.
Вярбоўская Ірына Леанідаўна
Гагалінская Людміла
Гаеўская Аляксандра Рамуал.
Гапановіч Іван
Гарадовіч Ала Леанідаўна
Гардынец Лідзія Міхайлівна
Гарэлікаў Тамара Пятроўна
Гасюк Марына
Гладкая Анастасія Мікалаеўна
Гоеўская Алеся
Грыгаркевіч Вадзім Юр'евіч
Грынявецкая Надзея Канстан.
Грынявіцкі Юры Анатольевіч
Гурюва Аніта Гражына Аляк.
Гучак Вольга Уладзіміраўна
Дайлід Павел Канстанцінавіч
Дарафейчык Ганна
Дарашкевіч Ягор
Дарога Мікалай Філіповіч
Даўгашэй Галіна Аляксанд.
Дземідзенка Анастасія Алякс.
Дзенісевіч Ніна
Дзінгілеўскі Віталь Віктаравіч
Дзялячкоў Алег Уладзіміравіч
Дзяблёла Алена Віктараўна
Дзягілева Галіна
Дзям'яненка Алесь Мікалаеўч
Дзяргач Галіна Іванаўна
Доўкша Ірына
Драйліх Алена Уладзіміраўна
Дубіцкая Сцяпаніда
Дулько Вольга
Дундалевіч Людміла
Ельяшэвіч Ірына
Ермаловіч Канстанцін Уладзім.
Жукаў Вітаўт В.

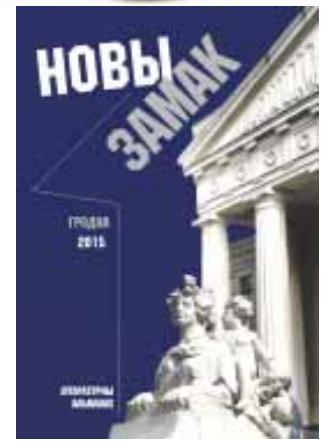
Звярок Андрэй Сяргеевіч
Зелянёўская Аксана Міхайл.
Зіноўева Святлана
Іванова Ніна
Іващчанка Аляксандр Анат.
Ільніцкі Кірыла
Іотчанка Настасся Аляксееўна
Іўчына Таццяна Сяргеевна
Кадушкевіч Іван Антонавіч
Казакевіч Юры Аляксандр.
Казлова Тамара Іванаўна
Казловіч Алена
Казмерчак Ігар Міхайлівіч
Каляда Наталля Васільеўна
Камлюк Але́сь Антонавіч
Канановіч Аляксандр Алякс.
Канапацкі Вадзім
Караленя Жанна Сямёнаўна
Карлінская Тамара Іванаўна
Карповіч Але́сь Аляксандр.
Касак Ганна
Кастусёў Рыгор Андрэевіч
Касянчык Святлана Васіл.
Кацэвіч Ірина Мікалаеўна
Качан Алена Станіславаўна
Кашалькова Марыя Якаўлеўна
Кашэль Кастусь
Кісялевіч Святлана
Клішэвіч Ігар Уладзіміравіч
Кніт Уладзімір Міхайлівіч
Краснасельскі Дзяніс
Красоўская Наталля Леанід.
Крэцкі Віталь
Кузьміна Дар'я Міхайлівна
Кузняцоў Канстанцін Канст.
Кулак Віктар Уладзіміравіч
Кулаковіч Уладзімір Уладзім.
Кульбака Аляксандр Пятровіч
Курачыцкі Андрэй
Курмелль Ірына
Курэпін Мікіта
Кусянкова Любоў Яўгенаўна
Лавіцкі Мікола Емяльяновіч
Лакуцін Сяргей Дзмітрыевіч
Лапуць Ірина Сяргеевна
Лапцік Таццяна Яўгенаўна
Латушка Раман Андрэевіч
Леановіч Аляксандра
Леванцэвіч Лена Васільеўна
Лепушэнка Максім Алегавіч
Леўчанка Ганна Паўлаўна
Літвіноўская Алесь Генадз.
Лічко Уладзімір Яўгенавіч
Лука Алена Вячаславаўна
Лукашэвіч Юры Аляксандр.
Лысая Наталля
Львова Ганна Леанідаўна
Ляхоцкая Алена
Ляшчоў Віктар
Ляшчук Святлана Васільеўна
Максімовіч Кацярына
Малец Надзея
Малічэўскі Павел Віктаравіч
Мамантава Любоў
Манкус Артур Эдуардавіч
Манкус Канстанцін Вікторавіч
Манько Алесь
Маразюк Анатоль Васільевіч
Марачкіна Ірина Леанідаўна
Марозава Наталля Анатол.
Марчук Дзмітры Іванавіч
Маслюкоў Тэльман Вікторавіч
Матвеева Ганна
Мацвеева Таццяна Віктораўна
Мацельскі Міхась Альфрэд.
Мельнікава Ала
Міцкевіч Вольга Уладзімір.
Міцынска Валянціна Алякс.
Мішур Юльяна Дзмітрыевіч
Несцяровіч Антаніна Andr.
Несцярук Аркадзь Вітальевіч
Падэнка Наталля Анатольевіч
Пазнухова Васіліса Міхайл.
Паклонская Людміла
Панкоў С.А.
Паплаўны Анатоль Уладзімір.
Папоў Ігар Селіўстравіч
Пархімчык Віктар Вікторавіч
Парэчына Зінаіда Паўлаўна
Пастухоў Міхал Іванавіч
Пашук Таццяна Дзмітрыевна
Петрашэвіч Арцём

70 гадоў Гарадзенскаму абласному аддзяленню Саюза беларускіх пісьменнікаў

У Гародні ў Доме паломніка праваслаўнага сабора па вуліцы Акадэмічнай праішла імпрэза, прысвечаная 70-ым угодкам Гарадзенскага абласнога аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў. Сучасную

далямі ўзнагароджаны:

Данута Бічэль, г. Гародня;
Аляксей Пяткевіч, г. Гародня;
Міхась Зіюк, г. Наваградак;



літаратуру ствараюць больш як пять сотняў сяброў гэтай пісьменніцкай арганізацыі па ўсёй Беларусі. У Гарадзенскім аддзяленні Саюза налічваецца толькі чвэрць сотні сяброў, але іх значнасць у літаратуры даволі высокая.

Пачалася імпрэза з гімна "Магутны Божа" ў выкананні святароў Гарадзенскай епархіі.

Валянцін Дубатоўка, сённяшні старшыня аддзялення згадаў усіх сваіх папярэднікаў, а сlyны літаратуразнаўц і краязнавец Аляксей Пяткевіч распавёў, як і калі на самай спрабе стваралася Гарадзенская аддзяленне. І яно выглядала, калі тут дзеялі Кар-



плюк, Быкаў, Васілек, Данута Бічэль, якая з той кагорты адна прысутнічала на паседжанні.

Віталі сход старшыня Саюза беларускіх пісьменнікаў Барыс Пятровіч, зямляк, але цяпер жыхар Менска Міхась Скобла. Выступалі Юрка Голуб, Станіслаў Суднік і інш.

Загадам старшыні Гарадзенскага абласнога аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў "за дзеяны ўдзел у працы Гарадзенскага абласнога аддзялення СПБ і творчыя здабыткі" юбілейнымі ме-

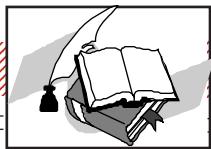
распавёў пра нумар яго рэдактар Сяргей Астраўцоў.

Станіслаў Суднік прадставіў высокаму сходу 8-мы нумар лідскага літаратурна-мастацкага альманаха "Ад лідскіх муроў".

Паміж выступамі гучалі высокамастицкія музычныя і вакальнія творы. У тым ліку вершы паэтаў Гарадзеншчыны чыталі дзеткі.

Вельмі радуе, што гарадзенская літаратура зноў ідзе на пад'ём.

Яраслаў Грынкевіч.



25 сакавіка Беларусь адзначыла 98-я ўгодкі Беларускай Народнай Рэспублікі

Дзень Волі ў Воранаве і Лідзе

Сябры палітычных партый, арганізацій і грамадскія актыўісты Лідчыны традыцыйна адзначылі Дзень Волі наведваннем месцаў пахаванняў беларускіх дзеячоў. Так, у Воранаве былі ўскладзеныя кветкі і запаленныя зінчы на магіле міністра абароны БНР - генерала Кіпрыяна Кандратовіча. Паколькі гэтым разам было шмат новых людзей, то Станіслаў Суднік распавёў ім пра міністра Кандратовіча, ягоны лёс, пра лёс іншых дзеячоў БНР.

А ў Свята-Георгіеўскай царкве ў Лідзе з нагоды Дня Волі адбыліся набажэнства "За беларускі народ", якое адправілі на беларускай мове святары Аляксей Глінскі і Ула-



дзімір Камінскі, а таксама ліція па беларускіх нацыянальных дзеячах, сярод якіх акрамя Кіпрыяна Кандратовіча, Ларысы Геніуш, Юльяна Саковіча ўпершыню быў згаданы і генерал-маёр Яўген Аляксандравіч фон Гротэ дэ Буко - кіраўнік першай беларускай арганізацыі ў Лідзе ў 1918 г.

Як адзначыў пасля слу-

жбы пратаярэй Аляксей Глінскі, у свой час беларускі народ зрабіў вельмі важны крок, вы-

браўшы незалежнасць, і ўсім

важна памятаць аб гэтым.

- У тых цяжкія часы бе-

ларусы змаглі знайсці ў сабе сілы, каб згуртавацца і зрабіць такі важны і вельмі моцны крок у бок незалежнасці і дзяржаўнасці, калі беларускі народ выходзіць на шлях самастойнасці, гэта вельмі важна, бо кожная нацыя, кожны народ мае перад Богам нейкі свой лёс, нейкі досьвед, і кожны народ павінен існаваць, а не зініць. На гэта няма Божай волі.

У сваю чаргу Станіслаў Суднік зазначыў:

- Мы хачэлі паглядзець, як можна будзе прыгожа і масава адсвяткаваць 100-я ўгодкі

Паводле СМІ.

"Беларусь - не Расея": пікет у Бярозе да Дня Волі

Больш дзясятка чалавек прыйшло на санкцыянуваны ўладамі пікет у Бярозе з плакатамі і бел-чырвона-белымі сцягамі.

Упершыню больш як за палову году ў Бярозе на Берасцейшчыне адбылася дазволеная масавая акцыя. Пікет да 98-х ўгодкі аўбяшчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі прыйшоў на стадыёне Паўночнага гарадка. Гэта далёка не цэнтр горада, але побач - шматпавярховікі.

Пікетоўцы трymалі плакаты з надпісамі ў гонар аўбяшчэння БНР, у падтрымку прадпрымальнікаў супраць указу № 222, на адным з пла-



катаў было напісана "Беларусь - не Расея", на іншым - "Не - Еўразійскому саюзу".

Большасць удзельнікаў акцыі - людзі сталага веку, хоць была і маладая жанчына з маленькім дзіцем. Часам да

пікетоўцаў падыходзілі цікавыя жыхары Бярозы, распытвалі пра акцыю. Акцыя доўжылася з 18-да 19-й гадзіны, ніякіх інцыдэнтаў і правакацый не адбылося.

Радыё Свабода.

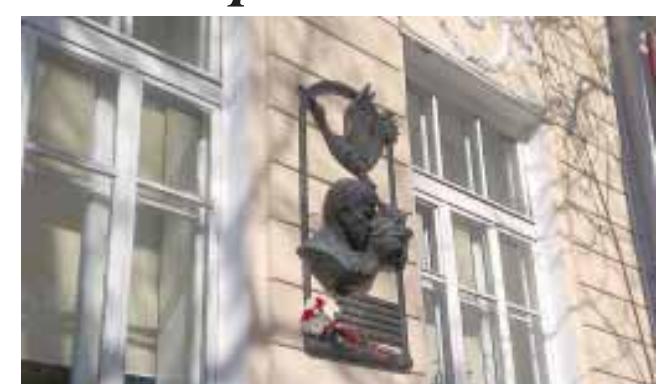
У Дзень Волі віцябляне прыйшли да Быкова і Караткевіча

Калі дзесятка чалавек, умовіўшыся праз асабістую контактны, сабраліся каля помніка князю Альгерду і прыйшлі па цэнтры Віцебска з букетамі белых і чырвоных кветак, з паветранымі шарыкамі. Адна дзяўчына ішла з бел-чырвона-белым сцягам на плячах.

Гэтым разам сабраліся не "запісныя апазыцыянеры" - сябры партыйных арганізацій і грамадскіх структур, а людзі, якія ў большасці адзін аднаго раней не ведалі. Так што знаёмліся праста па дарозе.

Актыўісты ўскладлі букет кветак да помніка князю Альгерду, рушылі да Успенскага сабора, а потым да мемарыяльнай дошкі на будынку, дзе вучыўся Васіль Быкаў. Кветкі сюды ўскласці проблематычна - гэта не прадугледжана канструкцыя. Аднак актыўісты штогод іх ускладаюць, караскаючыся на вышыні над тры мэтры.

Пад "пільнымі вокамі" відэакамеры і наглядам супрацоўнікаў міліцыі віцябляне прыйшли да помніка Уладзіміру



Караткевічу. Мяркуючы па кветках ля падножжа, яны тут сёння былі не першыя.

Актыўісты ўскладлі яшчэ некалькі букетаў, а на галін-

ку бліжэйшага дрэва прывязалі шарыкі - і гарадскі краявід адразу стаў больш святочны.

Радыё Свабода.

Дзень Волі ў Глыбокім

У Глыбокім святкаванне традыцыйна пачынаецца з наведвання "Алеі славутых землякоў". Грамадскія актыўісты спачатку ўскладлі кветкі да бюста былога прэм'єр-міністра БНР Вацлава Ластоўскага. Потым наведалі дом, дзе ўсталявана памятная дошка аўтару бел-чырвона-белага сцяга Клаўдулю Дуж-Душэўскуму. Кветкі да шыльды разам з актыўістамі ўсклаў цяперашні гаспадар дома спадар Раймунд Салодкі.

На словах грамадскага актыўіста Змітра Лупача,

хоць гэтае свята не так і

широко святкуюцца, як павінна

было б, але ўладам

таксама не трэба забываць

на тое, дзякуючы чаму

яны займаюць свае высо-

кія пасты ў Беларусі:

- Хаця ўлада і га-

нне за гэтае свята, але яны

таксама займаюць свае

пасады не ў малой ступені

дзякуючы таму, што ў

1918 годзе была прынятая

Трэцяя ўстаўная грамата

аб незалежнасці Беларус-

кай Народнай Рэспублікі.

І гэта было падставай таму,

што тагачасны бальшавіц-

кі ўрад пад кіраўніцтвам

Леніна мусіў стварыць Бе-

ларускую ССР, і дзякуючы

гэтыму ў 91-ым годзе, калі рас-

падаўся Савецкі Саюз, Бела-

русь атрымала незалежнасць.

І цёткі, дзякім, якія намі

кіруюць, кім бы яны былі, калі б

не было незалежнай Беларусі.



Сядзелі б па сваіх калгасах, і іх кар'ерны рост быў бы не выйшшы раёна.

Напрыканцы грамадскія актыўісты наведалі Копцёўскі цвінтар. На магіле Альберта Бацяноўскага, студэнта

Глыбоцкай педвучэльні, сябры падпольнай арганізацыі Саюза Беларускіх Патрыётаў, візня ГУЛАГу таксама былі ўскладзены кветкі і прачытаная малітва.

Беларускае Радыё Рацыя.



Патрыярх беларускага мастацтва

Несцярэўскі Мікалай Лаўрэнцьевіч - вядомы беларускі мастак, кераміст, жывапісец, скульптар, сябар Беларускага саюза мастакоў. Народзіўся 31 сакавіка 1931 года ў вёсцы Бацюты Белацощкага ваяводства (Польшча). Любоў да свай малой радзімы Мікалай Лаўрэнцьевіч пранёс праз усё жыццё і прысвяціў сваёй роднай вёсцы паэму "Бацюты". З сям'і беларускіх сялян, праваслаўнага веравызнання. Бацька - Лаўрэн Маркавіч Несцярэўскі хлебарод, маці - Анастасія Лявонічевічна Несцярэўская хатняя гаспадніня. У сям'і было троє дзяцей: сёстры Вольга і Галіна. На момант нараджэння малога Міколкі сям'я жыла заможна - 25 гектараў зямлі (18-ворней, астатнія - паплавы і сенакосы). Былі коні, каровы, свіні, куры, гусі.

У 1938 годзе памёр яго бацька. Усе клопаты па хатнія гаспадарцы ляглі на плечы сямігадовага Міколкі і маці. Міколка рана навучыўся касіц траву, араць зямлю, сеяць жытада, збіраць ураджай. У верасні 1939 года, калі пачалася Другая светская вайна, немцы акупавалі Польшчу, потым на Беласточчыну прыйшлі войскі Чырвонай Арміі, а ў чэрвені 1941 года - зноў нямецка-фашистыкі акупанты. Вучыцца не было як - школы ні пры якой акупайшай уладзе не працавалі. Пасля заканчэння вайны сям'ю Несцярэўскіх, як і тысячы беларусаў на нацыянальнасці, прымусова вывезлі ў Беларусь у містчака Дзяртлава Гарадзенскай вобласці.

У 1947 годзе Мікалай Несцярэўскі пачаў працаўца вучнем, потым цесляром у арцелі "Чырвоны Кастрчынкі" і адначасова вучыўся ў Дзяртлавскай вячэрній школе рабочай моладзі. У 1953 - 1955 гадах працаў па майстрам сталярнага цеха Дзяртлавскага раённага прамкамбінату. У гэты час Мікалай Лаўрэнцьевіч актыўна удзельнічаў у мастацкай самадзеянасці - іграў у духовым аркестры, співаў у хоры, танцаваў на сцэне, рабіў першыя крокі ў выяўленчым мастацтве. З 1955 года ён - інструктор Дзяртлавскага раённага Дома культуры і ў гэтым жа годзе паступіў на завочнае аддзяленне Гарадзенскага кульгасветвучыліща па спецыяльнасці арганізатор-метадыст клубнай работы, якое закончыў у 1959 годзе.

У 1959 - 1962 гадах Несцярэўскі працаў мастаком-афарміцелем у Дзяртлавскім раённым прамкамбінате. У гэты час ён завочна паступіў вучыцца ў Маскоўскі інстытут мясцовай прымесловасці на мастацкае аддзяленне - мастацкая кераміка.

У 1962 - 1963 гадах Мікалай Лаўрэнцьевіч - настаўнік працы, майсання і чарчэння Дзяртлавскай СШ. У 1963 - 1965 гадах - голоўны мастак Івянецкай фабрыкі мастацкай керамікі і вышыўкі (Валожынскі раён).

У 1965 годзе ён перавёўся вучыцца з Маскоўскага інстытута мясцовай прымесловасці ў Менскі тэатральна-мастакскі інстытут на вячэрніе аддзяленне, які закончыў у 1969 годзе. Дыпломную рабо-



ту Мікалай Лаўрэнцьевіч выканала на "выдатна" і атрымаў спецыяльнасць мастак дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. У 1966 - 1969 гадах працаўаў у Менскім тэатральному-мастакскім інстытуце вучэбным майстрам мастацкай керамікі. У 1969 - 1991 гадах мастак на Менскім мастацкім прамисловым камбінаце. У 1991 годзе выйшаў на пенсію.

Мікалай Несцярэўскі працуе ў галіне выяўленчага мастацтва, у галіне мастацкай керамікі (у асноўным шамот і тэракота), паркавай скульптуры, афармлення інтэр'ераў грамадскіх будынкаў. Значнае месца ў творчасці мастака займаюць матывы народнага жыцця, вясковага бытуту, гульняў, селькагаспадарчай працы.

Асноўныя мастацкія творы Мікалай Лаўрэнцьевіча: дэкаратыўнае пано і партрэт Францішка Скарыны, пано "Лявоніха"; дэкаратыўныя скульптуры: "Каваль", "Жня", "Птушакалоў", "Спявачкі" (trys постасці), "На кірмашы", "Поры года" (чатыры выявы), "Мацярынства", "Дзяўчынка" і многія іншыя.

У кераміцы, шамоце, паліве ім створаны бюсты "Адам Багдановіч" і "Кастусь Каліноўскі", "Партрэт Маці", "Аўтапартрэт". Ён аўтар дэкаратыўных пластоў "Дажынкі", глякаў куманцоў, "Баран", "Юблінай" і інш.

Пано на тэму "Здароўе" размешчана ў паліклініцы Нациянальнай акадэміі науک Беларусі, пано "З народнага жыцця" - у столовай вытворчага аб'яднання "Інтэграп" (дэманструюща каля 20 мастацкіх работ), пано "Францішак Скарына" ў гарадской бібліятэцы Салігорска, дэкаратыўнае пано (чатыры мастацкія адзінкі 2x2,5 м) "Народныя матывы Беларусі" размешчана ў гастрономе "Мінск" у горадзе Валгаград, (Расія).

Ён аўтар дэкаратыўных пано, якія ўпрыгожваюць станцыю метро "Плошча Якуба Коласа"; дэкаратыўныя скульптуры з керамікі, шамоту, паліве на тэму "Музыкі" (6 постасці, 140x50 см) для рэстарана аэрапорта "Мінск-2". На вялікі жаль на дэкаратыўную пласты і кафлі ў кафэ "Бульбяна" (у Менску на праспекце Незалежнасці) нечая рука паднялася, каб знішчыць іх у час рэканструкцыі памяшкання.

У 1995 годзе выканалі узоры: капітэлі, пілястры, крапіштэйна, разетак, карнізай і іншых упрыгожванняў для Рэздэнцыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

У саютарстве з маста-

ком В. I. Квасавым стварыў тры помнікі (скульптурныя барэльефы) савецкім воінам і партызанам у Валожынскім і Стайпенскім раёнах Менскай вобласці.

Створаны ім керамічныя партрэты (медальёны, плацеткі) знакамітых асоб стараётынай Беларусі: каралёў Польшчы, вялікіх князёў Вялікага Княства Літоўскага - 39 постасцей, партрэты ўладараў Дзяртлава: Казіміра Льва Сапегі, Станіслава Солтана, Адама Солтана, Аляксандра Палубінскага; партрэты (плацеткі) народных мастакоў Беларусі: З.І. Азгура, А.А. Анікейчыка, І.В. Ахрэмчыка, А.А. Бембеля, Г.Х. Вашчанкі, В.В. Волкава, В.А. Грамыкі, Л.М. Гумілеўскага; класікай беларускай літаратуры Янкі Купалы, Якуба Коласа, У.С. Каараткевіча, В.У. Быкава, Р.І. Барадуліна; кампазітараў У.Г. Мулявіна, І.М. Лучанка; мастакоў М.І. Байрачнага, В.Г. Прыешкіна, А.А. Марачкіна, У.С. Басалыгі, М.Л. Несцярэўскага, Л.Ц. Баразіны, Т.М. Паражняка, М.В. Бляєвіча, А.В. Бараноўскага; пісменніка і журналіста: А.І. Валахановіча, Я.С. Гучка, М.Е. Лавіцкага, С.Чыгрына; вучоных: Л.М. Лыча, М.І. Савіцкага, А.А. Саламонава; вядомых і знакамітых людзей Дзяртлавы: Віктара Шымука, Івана Кануса, Міхайла Сідара, Аляксея Мікуліча, Фёдара Красюка, Генрыха Купрыяновіча, Вольгі Сідар, Вячаслава Адамчыка, Ігната Дварчаніна, Міхайла Петрыкевіча, Уладзіміра Тулейкі; дзеячай беларускага нацыянальнага Адраджэння - 37 твораў і іншых. У 2013 годзе мастак напісаў карпіну "Якуб Колас у Дзяртлаве", як напамін а наведванні пастамента Дзяртлава ў 1954 годзе, як дэпутата Вярхоўнага Савета БССР.

Мастацкія творы М.Л. Несцярэўскага знаходзяцца ў Нацыянальным эксплануюцца ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, Беларускім саюзе мастакоў, Раібіцкім музеі народнага мастацтва, Гарадзенскім гісторычна-археалагічным музеем, Дзяртлавскім дзяржаўным гісторычна-краязнаўчым музеем (асноўная колькасць яго твораў), Старадарожскім музеі выяўленчага мастацтва, у прыватных коллекцыях Польшчы, у Венесуэле (керамічны партрэт нацыянальнага героя Венесуэлы Сімона Балівара).

Шматлікія дэкаратыўныя талеркі, вазы, наборы посуду, свечнікі і іншыя прыгожы і незвычайнія дробязі, створаныя мастаком, упрыгожваюць побыт людзей і радуюць іх.

Таленавіты беларускі мастак, кераміст і скульптар, які ўносіць вялікі ўклад у адраджэнне Беларусі. Яго медальёны - каштоўныя і высокамастацкія экспанаты. Яго ўдзел у гэтай справе сапраўды складана ацаніць.

М. Л. Несцярэўскі - сябар Беларускага саюза мастакоў, быў сябрам Саюза мастакоў СССР, удзельнік выстаў з 1969 года. У 1991, 1996, 2001, 2006, 2011 гадах у Палацы ма-

стацтваў (Менск, вуліца Казлова, 3) і ў Дзяртлавскім музеі праходзілі яго юбілейныя выставы.

М.Л. Несцярэўскі - патрыярх беларускага мастацтва, адзін са стваральнікаў новага кірунку і стылю ў беларускім выяўленчым мастацтве - нацыянальна-гісторычнага. У Беларусі такога асбонага, самастойнага кірунку раней не было. Гэты кірунак у нашай краіне ў той час усялякім спосабам забараняўся, знішчая і замоўчаваўся.

Мікалою Несцярэўскому сваімі мастацкімі творамі ўдалося выйсці за межы забароненага, забытага, патаемнага. І ў гэтым патрыяртычным учынку Несцярэўскага прайвілася яго магутнасці беларуса, веліч яго духу і новае ў выяўленчым мастацтве, навізана, якая пры жыцці мастака хутка развіваеца і множыцца. Гэты кірунак не ўзабаве падхапілі маладыя беларускія мастакі і зрабілі яго прыдатным для выкарыстання беларускім пісьменнікам, паэтамі, гісторыкамі, культуралогамі, артыстамі, грамадскім і палітычным дзеячамі Беларусі, беларускай дыяспары ў многіх краінах свету.

Вось так беларуское мастацтва пайшло ў народныя масы: яно вучыць, прапагандуе стараётынную, новую і найноўшую гісторыю Беларусі, паказвае яе сучаснаму чытачу, гледачу, слухачу, якое дуchoўнае багацце мы амаль не сцярпілі, але ў час там, "наверсе" схамянуліся і пачалі прыгледвацца і прыслухоўвацца да разумнага разважання простых людзей і рабіц адпаведныя пазітыўныя высновы.

Мікалою Несцярэўскі глыбока і пільна бачыць і добра разумее, чым жыве яго Радзіма - Беларусь. Ведае, што хоча бачыць глядач у яго творах. І ён так гэта паказвае, што глядзі кака: я гэта бачыў, я гэта ведаю, я гэта люблю.

Нацыянальна-гісторычнае выяўленчэ мастацтва цяпер хутка развіваеца, і па гэтым накірунку ідуць не толькі мастакі, але і іншыя дзеячы беларускага грамадства.

Стараётынную нацыянальную гісторыю Беларусі вывучаюць, пра яе чытаюць, пішуць вершы, раманы, аповесці, п'есы, паэмы, ствараюць мастацкія палотны. Штуршок гэтаму быў дадзены ў час, і цяпер гэты кірунак заняў сваёе ўзроўнікі нацыянальнае месца ў развіцці нацыянальнай гісторыі і культуры Беларусі.

І ў гэтым нацыянальнай гісторыі кірунак у выяўленчым мастацтве Беларусі зрабіў свой немалы ўнёсак і наш паважаны Мікалай Лаўрэнцьевіч Несцярэўскі. Яго мастацкія творы ўпрыгожваюць грамадскія будынкі ў Менску, Салігорску, Слуцку і іншых гарадах.

Па слядах свайго бацькі пайшлі і яго сыны - Сяргей і Аляксандар.

Доўгіх гадоў Вам жыцця, шчасця, усяго найлепшага, і спрадукція ўсіх задумаў і мастацкіх праектаў!

Сто лят!

Ананоль Валахановіч,
беларускі пісьменнік,
журналіст, гісторык.

**У Магілёве актыўісты
Таварыства беларускай
мовы нагадалі жыхарам
вуліцы імя Каліноўскага,
хто такі Кастусь Каліноўскі**

ТВМ-аўцы Магілёва раздзялілі мінкам і раскідалі па паштовых скрынях інфармацыйны ўлёткі пра нацыянальна-вызвольнае пастаціне 1863-64 года. Сваю акцыю актыўісты прысвяцілі дню нараджэння і гвалтоўнай смерці Каліноўскага.

- Мы не першы год праводзім такія асветніцкія акцыі. Пачалі іх, як даведаліся, што жыхары вуліц, названых імёнамі славутых беларусаў, не ведаюць, хто яны такія, - апавядае старшыня магілёўскай суполкі ТВМ Алег Дзяячкоў.

- Сёння выбраліся на вуліцу імя Каліноўскага. 2 лютага ў яго быў дзень нараджэння, а 22 сакавіка яго пакаралі смерцю, - назначае актыўіст.

- Вуліца, названая ў гонар кірауніка пастаціння, даволі вялікая. Даўялося пабегаць, але ўсё ж на-



гадалі, хто ён такі, жыхары і ўшанавалі такім чынам ягоную памяць. У 26 год ён аддаў жыццё за Беларусь і беларускі народ.



(Працяг. Пач. у папяр. нумары.)

VIII

Але вярнуся ўслед за згадкай
У пору тайнай і загадак,
У час дзяцінства - час шчымліў,
Дзе я папраўдзе быў шчаслівы.
Чаго там думка ні кранецца -
Душа струною адзвеца,
І я ўжо - успамін не гасне -
З мужчынамі ў калгаснай лазні.
О лазня, ты - нібы твор арта,
Ты ўжо сама пазмы варт!
І сёня бачу я карінцу:
У клубах пары - грудзі, спіны,
Вады плюскота, бразгатанне,
Каменя ў бочках клекатанне,
І гоман, смех, і плач дзіцячы -
Ад мыла едкага няйначай.
Ўсе завіхающа заўзятая,
Нібы за плугам ці варштатам,
Старанна мысьць рукі, ногі,
А спіну - просяць дапамогі,
І тут ніхто не пазласловіць,
У гэткай справе не адмовіць:
І пашаруе, і сплошча,
Па чыстай даланей пахвоща.
А пра парыльню, ці духоўку,
Ужо асобна памоўка.
Туды трапляў я ці то з татам,
Ці са старэйшым якім братам,
Бо ѹ да бяды там недалёка
Безсталага над дзіцем вока.
Прыкрыўшы аблавушкай чэрап,
Стары Матвеіч лез наўперед,
На самы верх і ўжо з-пад столі
Казаў паважна так, паволі
Уніз каму, хто быў ля печы:
- Ліні карэц! Пагрэю плечы!
У печы гулка выбухала,
І тут жа пара вылятала
Клубом вялізным, і ўжо знекуль
Адтуль пілы голас плачу-енку:
- А што ж ты робіш? А мой братка!
Спячэш мяне тут, як аладку!
На доле смех - нязлонсы, дробны:
Нагрэта лазня, значыць, добра,
Што духу станецца ѹ мужчынам,
А пасля іх - яшчэ ѹ жанчынам,
Папарыцца, дальбог жа праўда,
І той, што прыйдзе мыща заўтра.
Ўслед за Матвеічам памалу
Лез на цапкі хто ні папала,
Там увесь час было завозна,
Штораз там выбухала гроздна,
Клубком пад столь вілася пара,
Тады даваў хто-небудзь драла,
А рэшта звойканнем і стогнам
Па спінах, па баках, па сцёгнах
Сябе сцяблі без адхлання,
І долу неслісці літтані:

- Ой, як жа добраўка! Як люба!
Усёй хваробе тут загуба!
- Ого, Пяцрусь, пабойся Бога:
Пусці мяне адсюль жывога!
- О-ё-ё-ё! Ай-ай! Трымайце!
Нийнакш спяку тут свае я..!
- А ці йшчэ трэба яны, Сцёпа?
Ты ж з Любай шэсцера насцёбаў!..
І тут пайшло ўжо быццам з межа,
Ўжо некаму й не да смеху,
Ужо чувачы і ноткі злосci,
Ужо камусыць мысьць коці:
Што ж, дух тут - ажно дух займае,
Аж да касцей ён прабірае!

І ўсе ўстаоць перад вачыма
Былымі, роднымі, жывымі -
Банук Ляксандра й дзядзька Пётра,
Бладыкі - іх ажно чацвёра:
Іван, Валодзя, Міця й Веня,
Пяцрусь Драздоў, Марыльчын Геня,
Крыстынчын Косця, Каспаровіч
Міхалка, Анцік Давідовіч,
Вуйт, Васілек, Барэйка Грыша,
Стары Банук, Сцяпанка з Мішам,
Васіль Кароль, Валодзя Ганнін -
Ніхто ў няпамяці не кане,
Як і Матвеіч, ўжо згаданы,
Іван, што Маханком празваны,
Міхалка і Юліян Ладышы
(Стары і трохі маладзейшы),
Якуб Смаляк і Юрка Стрыйга,
Юстyn - былы кулак-расстрыга,
Андрэй Мароз і Васіль Маслаў,

КАРЧАВАТКА

Аповед азірання

Якім з Іванам... Не пагасла
З іх аб ніводным мая памяць,
Не сцерла анікога замяць
Гадоў. У Маславых у родзе
Быў Мікалай і два Валодзі,
Яшчэ Ляксей - мой швагер сладыны
І брыгадзір калгасны дбайны.
Згадаць тут трэба знаных змалку
Яшчэ Антоніка й Міхалку
Шахора, Цоціка таксама -
І ўся, бадай што, панарама.
Забыў - яшчэ Андрэй Бурбоўскі...
Народ, як кажуць, ўсё такоўскі,
Паважны, сталы люд, сур'энзы,
Характарам, натурай розны,
Рыбак хтось шчыры і заўзяты,
А хтосьці і гультайаваты,
Хто - гаварлівы, хто - маўклівы,
Пахмуры гэты - той смяшлівы,
Адзін маруда - другі жававы,
Ўесь нібы жыўчык той, рухавы,
Цвярзін - гэты, той - ахвотна
Кульне з кім-небудзі і самотна,
Адзін - сяменік адмысловы,
Другі - нібыта кот марцовы,
Так і бярэ хэнць на дурніцу
Крутнуща ля чужой спадніцы -
Калгас, грамадства без халтуры,
Дзяржава ў мініяцюры!
Няма ўсіх іх, анікога.
Аж бярэ вусціш - ні аднога,
З кім пачынаў жыццё, з кім крокі
Рабіў я першыя. Далёка
Той час цяжкі, пасляваенны,
З жахлівой беднасцю нязменнай,
Але ж і щасны, пераможны,
З надзеяй ў светлы дзень заможны!

Але найперш, калі згадаю,
Яго здалёку пагукаю, -
Той час і свет адзінам згусткам,
У поўным сэнсе беларускім
Мне паўстае. Там ўсё цалкам,
Суцэльнім крэмневым кавалкам
Было тутэйшым, родным, крэўным,
Была там вёска - не "дзярэўня",
Быў Беларусі куток мілы,
Забыць які не маю сілы!
Нішто практична не казала
Аб tym, што блізіцца навала
Смяртэльная. Дзяды з бацькамі,
І цёткі нашыя з дзядзькамі,
Калі б з магіл сваіх усталі,
Дык родны край бы не пазналі,
Бо ўсё кругом - не явай роднай,
А - чужаніца звыроднай:
Усё наўкол нібыта ѹ тое,
Але - фальшывае, нямое,
Для вока нашага - сляпое,
Для вуха нашага - глухое,
Для сэрца нашага - чужое,
А для душы - атрутна злое;
Усё - як д'ябла па намове,
Бо не гучыць у родным слове.
Бацькі сышлі ѹ бадай не зналі,
Не думалі і не гадалі,
Што дзеці іх, найперш унукі
Амаль ахвотна і без муки
Адвернуцца ад роднай мовы
І загавараць на лад новы,
На рускі лад, само сабою,
Забыўшы, што сплыўшы з вадою
Не толькі трэскі, а ѹ цяжкое,
Найсутнаснае, дарагое.
Сябе самога траціц з мовай
Заўсёды чалавек, аснову
Сваю губляе, грунт, апору,
Падмуркі тая, без каторых
Архараўцам жыве, без болю,
Бязмэтным перакап-полем,
Ў душы не мае ён пратлікі
На ўлонні роднае зямліскі.
З такога ўсюды мала клёку,
Палёт ягоны - невысокі.
Ён пустацвет, без плоду завязь,
Пустых галін пустая навіс.
Ды ўсё ж адно тут вырастает:

Варожасць да свайго сляпая!
Як янычары, ў злосці лютай
Аддаць гатовы на пакуты
Нат сваю матку. Гэткіх зграя
Сягоння правіць ѹ нашым краі.
Таму нам, як пікому, цяжка:
Ва ўсім - абсурд, паўсюль - няўвязка.
Рэжым, хоць свой, - каланіяльны:
З зацягасцю маніякальной
Знішчае ўсё, што сэрцу міла
Майму... О, Божа, дай ты сілы...

X

І ўжо ў наступную хвіліну
Мікне думка ў родную мясціну
І ў час далёкі і шчымлівы,
Дзе я папраўдзе быў шчаслівы.
Але, але, хоць і бядотны,
Хоць да жабрачасці гаротны
Пасляваенны час, ды дзейны,
Найперш - зусім не безнадзейны,
Памкнення ў час і парывання,
Адзін - сяменік адмысловы,
Другі - нібыта кот марцовы,
Так і бярэ хэнць на дурніцу
Крутнуща ля чужой спадніцы -
Калгас, грамадства без халтуры,
Дзяржава ў мініяцюры!

Нясі мяне, мая Пагоня,
Назад, у леты маладыя;
Шпарчэй бяжыце, вараныя!..

X

Час быў яшчэ амаль пячорны.
З усіх прылад - хіба што жорны.
Свято - газнічка і лучына.
Ды смуткаваць - німа прычыны.
Галоўнае - што прыйшлі "нашы",
Дык прыйдзе час і поўнай чашы!
Магутная ты штука - вера!
Што вучымся мы без паперы,
Без алаўцоў і без чарніла,
Што з голаду нам свет нямілы, --
На гэта дружна не зважаем,
Насуперак ўсяму - спяваем,
Аб Сталіне сляваем родным,
Правадыры усенародным.
І дайце веры, ўжо дзіўлюся:
Тады я мог быць беларусам.
Нам мова руская чужою
Была. Прынамсі, не сваёю.
Мы шмат у ёй не разумелі,
Хоць песні рускі і пелі.
Я пеў: "боряси побеждая"
І "колокольчик дарвалдай",
Хоць і не знаў, што за прыўкрасы
Гэтыя самыя "борясі",
Як і таго, што азначае
Абрақадара "дарвалдая".
На слых мы песні успрымалі,
А мовы рускіе не зналі,
Таму ѹ спявалі так, як чулі,
Таму ѹ раслі на вербе дулі.
І гэта ані анармальна,
Ўсё гэта цалкам натуральна:
Тады яшчэ жыў люд вясковы
Ў стыхі сваёй роднай мовы,
Сваёй ментальнасці, абрадаў,
Традыцый будніх дзён і святаў!
І мы раслі, людскі падлесак,
Пад шатамі, а не на ўзлеску, -
Дзяцьмі, як кон дае прырода,
Сваёй зямлі ѹ свайго народа.
Жывём не недзе на атрусе,
Ў сваёй краіне - Беларусі.
А ѿ Беларусі - свая мова,
Свой звычай, лад, свая аснова.
Да ўсяго гэтага ѹ дзіцяці
Такая ж любасць, як да маці.
Калі ж хто выракся, сцруаўся,
Той з роднай маткі наスマяўся!

Якога ж цмока-людагуба
І хто насладу на нашу згубу?
Адкуль і хто прывеў пачвару,
Што загадала янычараў
Усечалі славіць маладога,
Аднога свата і другога,
А потым сваціц ѹ гасціну, -
Тых песьен не адну асыміну
Наши вясковыя пянохі
Напелі і... нагналі скрухі.
Ды так і трэба, завядзёнка
Такая: будучая жонка
Няхай паплача, пагагуліць:
Яна йдзе замуж, не на гулі.
Між tym, застолле зашумела,
Апотым і само... запела.
Спяраша пра луг той зеляненькі,
Дзе брала ўдова лён драбненькі,
Да маці сына пасылала, --
Пад столлом песьня залунала;
Затым пра рэчанку няпоўну,
Пра беражкі як няроўны;
І пра зязюльку, што кувала,
Пра маладу, што ноч не спала;
Затым пра леты маладыя,
Якіх не вернуць вараныя;
Пра тое, чаму ж не спяваш,
Калі парадак, лад у хаце;
І пра зялёную яшчэ вішню,
З-пад кораня што ўпарты выйшла...

Ах, песьні родныя! Стагоддзі
Жылі вы, знаныя ѹ народзе!
Чаму ж вы сёня у аблудзе?
Чаму вас вы раклісі людзі?
На сёнянішніх вясліх модных
Вас не пачуеш аніводнай!
Папса дурная глушыць вушы
У той дзікунскай калатушы,
Вясллем што завеца сёня...

Адно ў пашане: секс і жарсці.
Ўсе мондрыя па гэтай "часті".
Дзяўчынка - праста сам анёлак!
А енчыць так, бы на пяколак
Ускочыў кот і на лучыну
Наткнуўся. Ёй жа - дай мужчыну!
Аж млеч, корчыцца, трасеца,
Ў экстазе зойдзеца, здаеца;
І песенка яе такая ж -
Найсексуальная зазыўная,
З убогім прымітывным тэкстам,
З цынічна-пошлым брыдкім зместам.
Дзяўчынкі нашы: з Магілёва,
Ці з Мінска, Віцебска, са Шклова,
Ды беларускі пазнакі
Ні ў чым не знойдзеш аніякай:
Ні ў музыцы, ні ў словам-мроях,
Ні ў руках "зорак", ні ў іх строях.
Клопат не ў тым, як апрануцца,
Найперш у тым, як распрануцца.
Спаднічкі-міні ўжо у скрынках:
Ужо выходзяць пецы і ў стрынгах.
А приклад падае эліта.
Пытанне ёю як закрыта:

"Вполне в культуре белорусской
Работать можно и по-русски,
Единственное, чтоб культура
Была то, не макулатура..."
І, "сраму не има", працуець,
Манкутэй новых нам гадуюць.
Краса эстрады беларускай
Паўсюдна шпрэхает па-руски.
Адно, бывае, на "Даждынках"
Ўлюбёнка бацькі на хвілінку
Спаходіца і то без смаку
Лісліва гэтак скажа "Дзякую!"
Замест звычайнага "Спасибо!"
Дык гэта беларускісць хіба?
Тут слова гожыя Купалы
Міжволі памяць узгадала:
У беларускую дзяўчыну
Ніхто ѹшчэ каменя не кінуў!
О так! Вядома ж, не кідалі!
На жаль, свой гонар занядбалі
Дзяўчынкі нашы, дык жанчыны.
Хваробы гэтае прычыны -
Ў духоўным нашым ачмурэнні,
Душы народнай аянменні.
І хай я буду паўтарайлам,
Але скажу: ўсё - з Ягайлы...
Тады, тады запрацавала
Машына дзікае навалы
Па карчаванні нас з карэннем
Да цалкавітага знішчэння...

XI

У родным куце ёсць мясціна,
Калі папраўдзе, баладіна.
Калісці рос там лес магутны,
За даўнім часам, ужо смутным.
Лес яшчэ прадзеды звалілі,
Пазвозілі, лаўжы спалілі.
На месцы пушчы толькі пнеўе -
Як напамін аб дрэваў гнёве.
Пасля яй да пнёў дапялі руки -
Іх сталі карчаваць унукі.
Абкіпвалі, падвагі бралі,
Людскай і конскай сілай дралі,
Улетку ў восенню дажджлівай
Пупы ўпіналі, рвалі жылы.
Накарчаваных пнёў гамарню
Вазілі ўзімку на смалярню.
Карчоўка цягам год крактала,
Заробак музыкам давала,
І баладіна не ўяглядкі
Імя займела - Карчаватка.
Калі я ў свет прыйшоў, ніякіх
Там не было ўжо пнёў ні знаку,
І мне спачатку была дзіўнай
Такая называ той мясціны.
Але само гучанне слова
Кранала вуха адмыслова.
Яно гучала надта ж "смачна",
Бы літар "ч" ажно зашмат ў ім.
Гучала глуха - і галосна,
І неяк вусішна, аж злосна,
Ў ім чуўся чорт і яго хата, -
Ісці туды ўжо ѹ страшнавата.
А называ ж, што тут і гадаць,
Ішла ад слова "карчаваць",
Што значыць вынішаць дарэшты
Паганае, благое нешта, -
Як пустазелле на гародзе,
Ці патырчаку на дарозе.

(Працяг у наст. нумары.)



Велікодная мастацкая выставка ў Лідзе



У Ходараўцах гукалі вясну



Напярэдадні свята Вялікдзень, у Аддзеле рамёства і традыцыйнай культуры г. Ліды пачала дзейнічаць выставка, якая ахоплівае некалькі кірункаў жывапісу і дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.

У выставе прымае ўдзел вядомы мастак з Менска Анатоль Наліваеў. Адметная каштоўнасць твораў мастака ў тым, што яны з фатаграфічнай дакладнасцю ўзнаўляюць зніклыя панарамы беларускіх храмаў і мястечак.

Таксама, у выставе прымаюць удзел і лідскія мастакі. Зацікавіць гледачоў вырабы розных кірункаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва - вышынка, вышыўка крыжыкам, вышыўка пашеркамі, роспіс. Наведвальнікі выставы не толькі атрымайць прыемныя ўражанні да свята, але і натхняцца на асабістую творчасць.

ДУ "Лідскі цэнтр культуры і народнай творчасці".



Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная камегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок,
Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Аляксей Карпенка,
Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч,
Станіслав Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў,
Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://naszaslova.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbm-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>

У дзень вясенняга раўнадзенства 22 сакавіка ў Ходараўцах Лідскага раёна адбылося свята "Гуканне вясны" (Саракі).

ДУ "Лідскі цэнтр культуры і народнай творчасці".

Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.
Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідской друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".

Газета падпісана да друку 28.03.2016 г. у 17.00. Замова № 524.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпісі: 1 мес.- 9800 руб., 3 мес.- 29400 руб.

Кошт у розницу: па дамоўленасці.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб регістрацыі № 908 ад

18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даўгіна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by